

tis extendere. Hæc aut in frumentis suis non accusaretur, aut propter zizania non desereretur: unum horum vobis etiam vos ipsi respondete, alterum Cypriani monitis discite. Ipsius enim verba sunt attestantis et dicentis ¹: « Nam et si videntur in Ecclesia esse zizania, non tamen impediri debet aut fides aut charitas nostra, ut quoniam zizania esse in Ecclesia cernimus, ipsi de Ecclesia recedamus ². »

XLVI. Vos contagione malorum Afrorum Ecclesiam periisse dicitis de orbe terrarum, et in parte Donati ejus reliquias remansisse tanquam in frumentis a zizaniis et palea separatis, contra Cyprianum apertissime sentientes, qui dicit nec malorum permixtione bonos perire in Ecclesia, nec eosdem malos posse ante tempus judicii divina a bonorum permixtione separari. Vos itaque secundum vestrum errorem, vel potius furorem, accusare cogimini, non solum Cæcilianum et ordinatores ejus, verum etiam illas Ecclesias quas in Scripturis apostolicis et canonicis pariter legimus, non solum Romanorum, quo ex Africa ordinare paucis vestris soletis episcopum, verum etiam Corinthiorum, Galatarum, Ephesiorum, Thessalonicensium, Colossensium, Philippensium, ad quas apertissime scribit apostolus Paulus; Jerosolymitanam, quam primus Jacobus episcopatu suo rexit; Antiochensem, ubi primo appellati sunt discipuli Christiani ²; Smyrnensem, Thyatirensensem, Sardensem, Pergamensem, Philadelphensem, Laodicensem, ad quas est Apocalypsis apostoli Joannis. Tot alias Ecclesias Ponti, Cappadociæ, Asiæ Bithyniæ ³, ad quas scribit apostolus Petrus, et quidquid aliud se Paulus ab Jerusalem usque ad Illyricum Evangelio replevisse testatur: ut taceam de aliis tam latis atque immensis terrarum partibus, in quas ex his apos-

¹ Epist. ad Maximum, nunc 54. — ² Act. 11, 26. — ³ 1 Petr. 1, 1.

tolicis laboribus et plantationibus porrecta crevit et crescit Ecclesia. Ista certe Ecclesias, quas ex Litteris divinis atque canonicis nominavi, tam longe ab Africa constitutas, tanquam perierint ex peccatis Afrorum accusare cogimini, ne corrigatis errorem qui vos ad tantum scelus nefaria dissensione compellit.

XLVII. Nos autem ut istum errorem vestrum facilius convincamus, nec ipsos Afros, quorum falso crimen in cæteras etiam gentes perfundere audetis, nec ipsos, inquam, defendere cogimur. Habent enim cum illis transmarinis Ecclesiis societatem regni, si innocentes, fuerunt: si autem nocentes, tanquam zizania frumentis, nec in Africa obesse potuerunt eis, qui se propter illos etiam cognitos ab unitate Ecclesiæ separare noluerunt. Ut enim omittam quam multi eos crediderint innocentes, quibus facinus eorum etiam si aliquod fuit, tamen demonstrari non potuit, et utique istos nec vos potestis dicere peccatis alienis incognitis potuisse maculari: sed ut hos, inquam, omittam, ipsi qui eos nocentes vel noverant vel putabant, quamvis in Africanis Ecclesiis constituti, cum viderent eos apud Ecclesias transmarinas non potuisse convinci, nec crimina eorum longe lateque diffusis membris Ecclesiæ demonstrari, si se vellent propter illos quos malos noverant, a communione tot gentium, quibus eos ostendere non valebant, velut pestiferæ contagionis timore separare; teneret eos, non ego, non tu, non Donatus, non Cæcilianus, sed ipse quem nominare ausus es Cyprianus; et diceret ea verba quæ scripsit ad Maximum.

XLVIII. « Et si videntur, inquit, in Ecclesia esse zizania, non tamen impediri debet aut fides aut charitas nostra, ut quoniam zizania esse in Ecclesia cernimus, ipsi de Ecclesia recedamus. Nobis tantum modo laborandum est, ut frumentum esse possimus, ut cum cæperit frumentum Domi-

nicis horreis condi, fructum pro opere nostro et labore capiamus. Apostolus in Epistola sua dicit : « In domo autem » magna non solum vasa sunt aurea et argentea, sed et lignea et fictilia¹; et quædam quidem honorata, quædam » inhonorata. » Nos operam demus, et quantum possumus laboremus, ut vas aureum et argenteum simus. Cæterum fictilia vasa confringere Domino soli concessum est, cui virga ferrea data est². Esse non potest major Domino suo servus³; nec quisquam sibi, quod soli Filio Pater tribuit, vindicare : ut se putet aut ad aream ventilandam et purgandam, palam ferre jam posse, aut a frumento universa zizania humano iudicio separare. Superba est ista obstinatio, et sacrilega præsumptio, quam sibi furor pravus assumit. Et dum sibi semper quidam plus quam mitis justitia deprecatur assumunt, de Ecclesia pereunt : et dum se insolenter extollunt, ipso suo tumore cæcati, veritatis lumen amittunt. « His Cypriani verbis Deum timentes in Ecclesia tenerentur, qui vellent ab ea separari propter cognitos malos; quibus verbis vos damnamini, qui separati accusatis et bonos. His verbis Cyprianus et nos tenet in domo Dei, cujus decorem dilexit; etiamsi, quod nunquam facere potuistis, a vobis accusatos et demonstratos traditores, et quoslibet alios malos nosse possemus; ne illam propter vasa facta in contumeliam deseramus. His verbis etiam vos in catholicam pacem correctos pacificus introducat, ne quibuslibet peccatis alienis veris seu veris seu falsis offensi, contra Ecclesiam Christi in toto mundo Scripturis fructificantem atque crescentem, mala tanta jactetis, ne propter zizania triticum accusetis, ne propter paleam frumenta deseratis, ne propter vasa inhonorata extra domum magnam remaneatis.

XLIX. Ecce quantum nos abs te commemoratus bea-

¹ 2 Tim. II, 20. — ² Psal. II, 9. — ³ Joan. XIII, 26.

tus Cyprianus adjuvit, cui, de baptismo repetendo si quid aliter sapuit, pro tantis meritis flagrantissimæ charitatis corrigendum procul dubio Dominus revelavit : quia in ea vite permansit tanquam sarmentum tanto fructu pacis et dilectionis opulentum, ut etiam si quid in eo purgandum reperiretur, si nulla re alia, certe falce martyrii purgaretur. Quanquam itaque ad errorem vestrum convincendum, et si volueritis corrigendum, satis superque poterint ista sufficere : tamen ne quisquam arbitretur aliquid te in epistola posuisse, quod refellere non valerem, aut in quo te nostris contra Petilianum litteris nihil idoneum respondiisse, demonstrare non possem, sequenti volumine cætera videamus.